

2.1 Program ma Ruimte lijke Agenda

Doelstelling van het programma

Maatschappelijke doelstelling

Een duurzame en integrale ruimtelijke ontwikkeling van de regio op de beleidsterreinen wonen, werken, infrastructuur en groen, waarbij de randvoorwaarden vanuit landschap, natuur, water en cultuurhistorie sturend zijn voor de infrastructuur, wonen en werken. Dit betekent:

- Evenwichtige stedenbouwkundige ontwikkeling van de stedelijke band langs de Oude Rijn, inclusief een zorgvuldige en duurzame groene inpassing en bebouwing van het voormalige marinevliegveld Valkenburg.
- Realisering van het vastgestelde woningbouw- en herstructureringsprogramma en regionale verdeling van de sociale woningvoorraad, netto toevoeging van 40.000 woningen in de periode van 2000 tot 2020.
- Behoud en versterking van het open agrarische karakter van Groene Hart, Duin- en Bollenstreek en Duin Horst Weide en de recreatieve en groenblauwe verbindingen in het landelijk gebied en tussen landelijk en stedelijk gebied.
- Realiseren van de benodigde robuuste infrastructuur om ruimtelijk-economische ontwikkeling te faciliteren. Dit alles volgens het adagium: “eerst bewegen, dan bouwen”, waarbij rekening wordt gehouden met een duurzame inpassing.
- Realiseren van voldoende ruimte voor het regionale bedrijfsleven door werk te maken van de herstructurering/herontwikkeling van bestaande bedrijventerreinen.
- Behoud en ontwikkeling van het bollen- en bomencomplex en de bloementeelt en behoud en concentratie van gespecialiseerde glastuinbouw en uitbreiding containerteelt.
- Regionale uitwerking van het Topsectorenbeleid van het Rijk en de provincie op het gebied van Life Sciences, Space Technology, Greenports en Biobased Economy.

Doelstelling Holland Rijnland

Het programma Ruimtelijke Agenda van Holland Rijnland heeft tot doel om:

- te werken vanuit een gezamenlijke ruimtelijke visie op het gebied en mede op basis hiervan een volwaardige gesprekspartner te zijn in het overleg met omliggende regio's, de provincies, de ministeries en maatschappelijke organisaties;
- op strategisch niveau het beleid van andere overheden effectief te beïnvloeden;
- de regio een factor van belang te laten zijn in het bestuurlijke krachtenveld van de Randstad;
- een platform te bieden voor de deelnemende gemeenten om actuele ruimtelijke ontwikkelingen te bespreken.

Resultaten

De belangrijkste resultaten in 2015 zijn:

- Inhoudelijke Agenda 2016-2020: in nauwe samenwerking met de gemeenten is de Inhoudelijke Agenda opgesteld. Hierin zijn de speerpunten voor Economie en Leefomgeving voor de komende jaren benoemd.
- Per 1 juli is een nieuwe (model) Huisvestingsverordening van kracht geworden.
- Programma ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek: realisatie van de herinrichting van het kruispunt bij de Nagelbrug (Teylingen) en de voortgang in het onderzoek naar de Duinpolderweg.
- De (concept) actualisatie Kantorenstrategie is opgesteld.
- Topsectoren Space technology en Biobased Economy:
- Hoogwaardig openbaar vervoer (HOV): realisatie doorstromingsmaatregelen voor de HOV-corridor Bollenstreek – Schiphol; succesvolle invoering R-net Leiden – Zoetermeer (lijn 400).

- Natuur en landschap: oprichting Stichting Landschapsfonds Holland Rijnland; eindevaluatie van het Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek is vastgesteld; sluiten van uitvoeringsovereenkomsten Duin- en Bollenstreek en Leidse Ommelanden in het kader van het Regionaal Groenprogramma met diverse projecten; de Lokale Ontwikkelingsstrategie is goedgekeurd door de Landelijke Selectie Commissie LEADER en vastgesteld door GS Zuid-Holland. Het LEADER gebied beslaat nu heel Holland Rijnland.

Onderdelen

Binnen de Ruimtelijke Agenda worden de volgende onderdelen onderscheiden:

- Ruimtelijke Agenda algemeen
- Ruimtelijke Ordening
- Wonen
- Economische Zaken en Toerisme
- Natuur en Landschap
- Verkeer en Vervoer

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening - begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	1.940.594	1.895.183	1.982.744	1.739.534	243.210
Kosten werkorganisatie	1.750.514	1.764.703	1.764.703	1.194.858	569.845
Lasten	3.691.108	3.659.886	3.747.447	2.934.392	813.055
Directe baten	1.109.284	877.585	1.357.437	1.116.729	-240.708
Bijdragen gemeenten	2.909.690	2.782.301	2.782.301	2.782.308	7
Baten	4.018.974	3.659.886	4.139.738	3.899.037	-240.701
Saldo baten en lasten	327.866	0	392.291	964.644	572.353
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	100.000	100.000
Saldo reserveringen	0	0	0	100.000	100.000
Resultaat	327.866	0	392.291	1.064.644	672.353

Tabel 2. Rekening programma Ruimtelijke Agenda

Vanuit de werkorganisatie is voor bijna € 570.000 minder tijd besteed aan dit programma dan geraamd. De voornaamste oorzaken zijn:

- Vooruitlopend op de wijzigingen van de organisatie per 1 oktober 2015 zijn medewerkers vertrokken dan wel gedetacheerd. Deze medewerkers zijn niet vervangen.
- De ontwikkeling van de Inhoudelijke Agenda heeft veel capaciteit gevraagd. De bestede tijd hiervoor is verantwoord in het programma Bestuur en Middelen. Dat leidt hier tot een onderschrijding.

Overige grotere afwijkingen worden toegelicht bij de diverse onderdelen.

2.1.1 Onderdeel Ruimtelijke Agenda Algemeen

Monitoring

De maatschappelijke doelstelling is het beschikbaar hebben van vergelijkbare actuele en betrouwbare gegevens over Holland Rijnland en de aangesloten veertien gemeenten. Dat is van groot belang voor de regio. In de afgelopen jaren zijn door het Algemeen Bestuur een aantal belangrijke

beleidsdocumenten voor de regio vastgesteld. Ook anderszins zijn door de regiogemeenten afspraken gemaakt. Monitoring van de gemaakte afspraken, ontwikkelingen en trends en het op basis hiervan tussentijds kunnen bijstellen van het beleid is noodzakelijk.

Beleidsvaluatie en -monitoring zijn een vast onderdeel van de beleidscyclus.

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Publicatie Kerncijfers Holland Rijnland 2015-2016. Dit jaar is publicatie niet in een boekje gepresenteerd, maar alleen op de website.

De genoemde publicatie is een coproductie van Holland Rijnland en de afdeling Beleids ondersteuning en Advies van de gemeente Leiden.

Zuidvleugel

Doelstelling van het programma Zuidvleugel is:

- Belangenbehartiging van de regio Holland Rijnland en de gemeenten bij provincie en Rijk;
- Voorbereiding van het BO MIRT en de regionale belangen daarbinnen.

Resultaten

Afgelopen jaar is binnen de Zuidvleugel toegewerkt naar een transformatie richting het netwerk Zuidelijke Randstad, die vanaf 2016 van start is gegaan.

In 2015 is binnen de Zuidvleugel samengewerkt aan een aantal concrete producten, onder andere:

- Stedenbaan
- BO MIRT afspraken en studies Adaptieve Agenda Zuidelijke Randstad, Greenport Mainport, MIRT onderzoek Stimuleren Stedelijk Wonen
- Adaptieve Gebiedsagenda Zuidelijke Randstad (AGZR)
- Nationale Omgevingsvisie (NOVI), en daarbinnen de Nationale Omgevingsagenda (NOVA)
- Kandidatuur World Expo 2025 Rotterdam

Holland Rijnland heeft binnen deze trajecten de regionale belangen ingebracht.

Omgevingsdienst West-Holland

Holland Rijnland en de Omgevingsdienst voeren beide taken uit voor of namens de gemeenten in deze regio. Holland Rijnland richt zich vooral op sociale en ruimtelijke vraagstukken op strategisch niveau. De Omgevingsdienst voert binnen de regio Holland Rijnland de gemeentelijke taken uit op het gebied van milieu en duurzaamheid, met de nadruk op uitvoerende taken, zoals vergunningverlening, toezicht en handhaving. Afstemming vindt plaats tussen beide organisaties over het inbrengen van milieuaspecten in ruimtelijke planvorming.

Resultaten

In 2015 heeft er afstemming plaatsgevonden op het gebied van duurzaamheid en milieu. Op specifieke thema's heeft Holland Rijnland de Omgevingsdienst gevraagd om haar kennis in te brengen. Bijvoorbeeld bij het thema energie, warmte en biobased economy.

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	153.816	175.000	70.000	47.689	22.311
Kosten werkorganisatie	239.499	296.129	296.129	49.548	246.581
Lasten	393.315	471.129	366.129	97.237	268.892
Directe baten	-18.634	0	0	0	0
Bijdragen gemeenten	534.400	471.129	471.129	471.132	3
Baten	515.766	471.129	471.129	471.132	3
Saldo baten en lasten	122.451	0	105.000	373.895	268.895
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	122.451	0	105.000	373.895	268.895

Tabel 3. Rekening programmaonderdeel Ruimtelijke Agenda Algemeen

In de Tussentijdse Rapportage was rekening gehouden met € 70.000 voor directe kosten. Uiteindelijk is dit € 22.000 lager geworden. Onder andere waren de kosten voor monitoring bijna € 13.000 lager.

2.1.2 Onderdeel Ruimtelijke Ordening

Doelstelling van het programma

In het gebied van de regio Holland Rijnland concurreren een aantal ruimteclaims: woningen, bedrijven, kantoren, infrastructuur, land- en tuinbouw, water, recreatie en natuur. Enerzijds vragen behoud en versterking van het woon- en leefmilieu en de landschappelijke kwaliteit om aandacht. Anderzijds willen we ruimte bieden aan welvaart en economische groei met de daarbij behorende infrastructuur. Het doel van het deelprogramma Ruimtelijke Ordening is een goed evenwicht te vinden tussen de verschillende ruimteclaims.

Context

Holland Rijnland wil in het overleg met Rijk en provincie een bestuurlijke factor van betekenis zijn. Daarvoor is het nodig, dat de deelnemende gemeenten een gezamenlijke visie op de ontwikkeling van de regio hebben en waar nodig knopen doorhakken op complexe bestuurlijke dilemma's, zoals bij de Woonvisie, het bouwscenario tot en met 2019, de Kantorenstrategie en Bedrijventerreinenstrategie. Vanuit de diverse programma's ontplooiën gemeenten en de regio verschillende activiteiten, die elk op een andere manier claims leggen op de inrichting van de ruimte, die tegen elkaar afgewogen moeten worden. Hierbij gaat het onder meer over:

- Wonen (afstemming woonbeleid, verkenning en programmering woonbehoefte en herstructurering, het oplossen van de bouwlocatieproblematiek tot 2020).
- Werken (revitalisering van bestaande en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen, ontwikkelingsmogelijkheden van toerisme en recreatie, ontwikkeling en herstructurering Greenport Duin- en Bollenstreek, behoud, concentratie en verplaatsen gespecialiseerde glastuinbouw).
- Infrastructuur (inpassing van de Rijnland Route, HOV-netwerk, Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek).
- Natuur en landschap (zorgen voor uitwerking Groenprogramma in gebiedsprogramma's, realisering van projecten Zuidvleugel Zichtbaar Groener, inbreng in Groene Hartbeleid).

De Regionale Structuurvisie 2020 Holland Rijnland (RSV) stemt de verschillende sectorale beleidslijnen op elkaar af. Daarnaast wordt ook gekeken naar de gemeentelijke plannen en visies. In de RSV zijn zeven kernbeslissingen geformuleerd die moeten zorgen voor het behoud en de versterking van de kwaliteiten van de regio:

1. Holland Rijnland is een top woonregio.
2. Leiden vervult een regionale centrumfunctie.
3. Concentratie stedelijke ontwikkeling.
4. Groenblauwe kwaliteit staat centraal.
5. Het Groene Hart, de Bollenstreek, en Duin, Horst en Weide blijven open.
6. Twee speerpunten voor economische ontwikkeling: kennis en Greenports.
7. Verbetering van de regionale bereikbaarheid.

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- De regionale inbreng in en het overleg over de Visie Ruimte en Mobiliteit van de provincie is opgehaald bij de gemeenten en gecoördineerd ingebracht.
- Er is geregeld overleg tussen provincie, regio en gemeenten, ter afstemming van het ruimtelijk beleid. In 2015 zijn er twee bestuurlijke tafels geweest met de gedeputeerde (eenmaal met gedeputeerde Veldhuijzen en eenmaal met gedeputeerde Bom), portefeuillehouder en de wethouders Ruimte.
- De regionale uitwerking van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking is opgepakt vanuit de platformrol en ambtelijk verder uitgewerkt in een werkgroep. Er is een voorstel ingebracht in het PHO Ruimte om een regionaal traject te starten rondom de Ladder gericht op het beter Ladderproof krijgen van ruimtelijke plannen, goede regionale afstemming aan de voorkant, het efficiënter verzamelen van data en het maken van goede afspraken aan de voorkant met de provincie.
Dit traject wordt gefinancierd vanuit een bijdrage van alle gemeenten. Het onderzoek wordt uitgevoerd door bureau Stec en begeleid door een ambtelijke werkgroep en bestuurlijke Stuurgroep. Het proces is in het najaar van 2015 gestart en zal begin 2016 op stoom komen.
- Inhoudelijke en procesmatige inbreng bij het opstellen van de Leidse omgevingsvisie – Hart van Holland – en de Intergemeentelijke Structuurvisie Greenport Duin- en Bollenstreek

	Begroting: Wat zouden we doen?	a = uitgevoerd b = loopt nog c = niet gedaan d = going concern
	Conform begroting 2015 nv Niet voorzien	
1	Concentreren van verstedelijking in de as Leiden-Katwijk, de Oude Rijnzone en in Alphen aan den Rijn.	d
2	Openhouden van het Groene Hart, de Duin- en Bollenstreek en Duin, Horst en Weide.	d
3	Regionale belangen borgen in provinciaal en Rijksbeleid, onder meer via de Zuidvleugel.	d
4	Op regionaal niveau afwegen van ruimtelijke plannen.	d

Tabel 4. Resultaat onderdelen Ruimtelijke Agenda Algemeen en Ruimtelijke Ordening

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	253	45.000	90.000	36.336	53.664
Kosten werkorganisatie	86.313	84.089	84.089	48.152	35.937
Lasten	86.566	129.089	174.089	84.488	89.601
Directe baten	0	0	90.000	35.937	-54.063
Bijdragen gemeenten	78.010	129.089	129.089	129.096	7
Baten	78.010	129.089	219.089	165.033	-54.056
Saldo baten en lasten	-8.556	0	45.000	80.545	35.545
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	-8.556	0	45.000	80.545	35.545

Tabel 5. Rekening programmaonderdeel Ruimtelijke Ordening

Geraamd was € 90.000 voor het onderzoek ladder duurzame verstedelijking. Hiervoor was een extra bijdrage van de gemeenten begroot van eveneens € 90.000. In 2015 is € 35.937 besteed. Het restant wordt in 2016 uitgegeven.

2.1.3 Onderdeel Wonen

Doelstelling van het programma

Het doel van het deelprogramma Wonen is het stellen van kaders om te komen tot één goed functionerende, regionale woningmarkt. Op deze markt heeft elke woningzoekende een redelijke kans op het vinden van een passende woning. Om deze woningmarkt te bereiken wordt er enerzijds richting gegeven aan het bouwprogramma, anderzijds aan de woningtoewijzing.

Context

In 2015 is het herstel van de woningmarkt ingezet. Het aantal nieuwbouwwoningen groeit weliswaar nog maar langzaam, maar er worden weer meer bouwvergunningen afgegeven.

De druk op de sociale huursector is en blijft hoog. Er is een schaarste aan sociale huurwoningen. Er komen weinig woningen vrij; de doorstroming naar de koopsector stukt. De verhoogde taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders legt een extra beslag op de vrijkomende woningen. Nieuw in 2015 is een grote instroom van vluchtelingen.

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Per 1 juli 2015 is een nieuwe (model) Huisvestingsverordening van kracht geworden, als uitvloeisel van de Huisvestingswet 2014. Tegelijk met de vaststelling is ook de sociale woningvoorraad van de voormalige gemeente Boskoop onder de verordening gebracht.
- De in de Huisvestingsverordening genoemde taken zijn uitgevoerd, waaronder urgentieverlening en het volgen van de resultaten van de woningtoewijzing. Rapportages van Woningnet worden beoordeeld op het punt van de slaagkansen voor de diverse groepen woningzoekenden.
- 127 woningen worden beschikbaar gesteld in het kader van de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Uitvoeringsafspraken begeleiding cliënten contingent regeling bijzondere doelgroepen zijn gemaakt.

- # Urgentieverzoeken zijn behandeld door de regionale urgentiecommissie. # Bezwaarschriften zijn behandeld door de bezwaarschriftencommissies.
- In 2015 is voor het eerst een regionale planlijst woningbouwprojecten opgesteld en bij de provincie ingediend. De lijst, met een onderscheid in direct uitvoerbare plannen en reserveplannen, is afgestemd op de woningbehoefte. De lijst is ook afgestemd op het Afwegingskader, zoals opgenomen in de Regionale Woonagenda 2014. Voordeel van de lijst is dat een plan dat op de lijst staat, door de provincie als passend wordt beschouwd waardoor goedkeuring van het bestemmingsplan sneller verloopt.
- Sinds de ondertekening van de Convenant Huisvesting Arbeidsmigranten in juni 2014 zijn de Holland Rijnland-gemeenten, werkgevers, woningcorporaties en commerciële huisvesters aan de slag gegaan om te bevorderen dat goede huisvesting voor arbeidsmigranten tot stand komt. De gemeenten hebben een regio coördinator aangesteld bij de gemeente Katwijk. Het Ambassadeursteam is actief met bemiddeling en informatieoverdracht en het stimuleren van een beter inschrijving van arbeidsmigranten in het BRP. Eind 2015 hebben partijen 952 huisvestingsplekken gerealiseerd. LTO-Noord Duin- en Bollenstreek heeft ervoor gezorgd dat alle bollentelers vanaf 2016 de caravans en campers op het erf vervangen met woonunits of portocabins, zodat de arbeidsmigranten tijdens de piekperiode fatsoenlijk gehuisvest zijn. De voortgang van de betere registratie blijft achter bij de verwachtingen.
- In de loop van 2015 ontstaat een grote opgave in het opvangen en huisvesten van vluchtelingen. Holland Rijnland-gemeenten openen crisis- of noodopvang. Ambtelijke en bestuurlijke overleggen (Regiomiddag) binnen Holland Rijnland fungeren als platform voor kennisdeling. Uit een telling begin november blijkt dat in de gemeenten totaal circa 2.500 (tijdelijke) opvangplekken zijn gerealiseerd.

Inzet

De volgende activiteiten hebben bijgedragen aan de resultaten in 2015:

- Platformfunctie: het voeren van het secretariaat voor het Portefeuillehouders overleg, het ambtelijk overleg Wonen. Ondersteuning Ambassadeursteam Huisvesting Arbeidsmigranten.
- Belangenbehartiging/beleidsafstemming met betrekking tot plannen van provincie en gemeenten inzake woningbouw en woonruimteverdeling.
- Beleidsafstemming in Beleidscommissie woonruimteverdeling met vertegenwoordigers van regio, gemeenten, verhuurders en huurders. Bestuurlijk overleg met de minister over Huisvesting Arbeidsmigranten. Overleg huisvesting bijzondere doelgroepen (corporaties, instellingen en gemeenten).
- Uitvoering urgentieregeling en vertegenwoordiging van de regio in en bij de behandeling van bezwaar- en beroepschriften (zie onderstaande staat voor cijfers).

Urgentieaanvragen	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar
	2012	2013	2014	2015
Aantal ontvangen urgentie-aanvragen	338	296	408	443
Aantal afgewezen urgentie-aanvragen (inclusief adviezen)	147	89	160	228
Aantal toegewezen urgentie-aanvragen (inclusief aanvragen voorgaande jaren)	162	146	215	172
Aantal behandelde bezwaarschriften	99	66	46	115
Aantal behandelde rechtbankzaken (RvS)	3	6	2(1)	4
Aantal vergaderingen Regionale Urgentiecommissie	28	24	28	

Urgentieaanvragen	Jaar	Jaar	Jaar	Jaar
	2012	2013	2014	2015
Aantal Stadsvernieuwingsurgenten	224	247	125	26 215

Tabel 6. Overzicht urgentieaanvragen

	Begroting: wat zouden we doen?	
	Conform begroting 2015 nv Niet voorzien	a = uitgevoerd b = loopt nog c = niet gedaan d = going concern
1	Vaststellen Huisvestingsverordening	a
2	Oppakken van het uitvoeringsprogramma van de Regionale Woonagenda	d
3	Monitoren uitvoeringsprogramma; bevorderen input gegevens planmonitor provincie;	d
4	Implementatie bepalingen regionale woonruimteverdeelsysteem	a
5	Overleg met Zuidvleugel, provincie en Rijk over speerpunten voor het (boven)regionaal woonbeleid (o.a. Valkenburg, Stedenbaanpluslocaties, Haarlemmermeer-Bollenstreek, Groene Hart);	d
6	Uitvoeren Convenant huisvesting arbeidsmigranten	b
7	Beoordelen urgentieverzoeken en voeren secretariaat urgentiecommissie;	d
8	Beleidsvaluatie woonruimteverdeling (ondersteuning beleidscommissie);	d
9	Belangenbehartiging gemeenten in overleg met corporaties, zorgaanbieders en –vragers.	d

Tabel 7. Resultaat onderdeel Wonen

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	305.847	336.650	271.900	287.338	-15.438
Kosten werkorganisatie	578.074	476.621	476.621	456.030	20.591
Lasten	883.922	813.271	748.521	743.368	5.153
Directe baten	19.840	35.000	35.000	39.130	4.130
Bijdragen gemeenten	820.090	778.271	778.271	778.260	-11
Baten	839.930	813.271	813.271	817.390	4.119
Saldo baten en lasten	-43.992	0	64.750	74.022	9.272
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	-43.992	0	64.750	74.022	9.272

Tabel 8. Rekening programmaonderdeel Wonen

2.1.4 Onderdeel Economische Zaken en Toerisme

Doelstelling van het programma

Hoofdoel van het programma is het stimuleren van de regionale economie. Holland Rijnland wil voldoende ruimte blijven bieden aan het bedrijfsleven. Dit vraagt om duurzame en toekomstbestendige werklocaties met een efficiënt ruimtegebruik (bedrijventerreinen, kantoorlocaties en een robuuste winkelstructuur). De topsectoren Life Science and Health, Space (onderdeel van High Tech), Biobased Economy en de Greenports Duin- en Bollenstreek, regio Boskoop en Aalsmeer wil Holland Rijnland versterken. Bij recreatie en toerisme zet Holland Rijnland in op het versterken van de netwerken voor waterrecreatie, fietsen en wandelen.

Context

Door herstructurering (van onderhoud openbare buitenruimte tot totale herontwikkeling) van de bestaande verouderde bedrijventerreinen en kantoorlocaties moeten in brede zin de vestigingsvoorwaarden verbeteren om ruimte te maken voor het bedrijfsleven om te kunnen doorgroeien. De samenwerkende gemeenten willen zoveel mogelijk bedrijven voor de regio behouden en nieuwe vestigingen stimuleren. De werkgelegenheid blijft hierdoor op peil en een toenemende uitgaande pendel wordt tegengegaan. Holland Rijnland wil de innovatieve speerpunten, de niches en specialiteiten die moeten zorgen voor extra groei, stimuleren. Dit zorgt voor een duidelijke economische identiteit en levert de regio een aantrekkelijk economisch en kennisklimaat op. Door rondom de topsectoren speerpuntenbeleid te voeren kunnen optimaal de mogelijkheden worden benut die het provinciale en nationale topsectorenbeleid en het Europees beleid biedt. Als topsectoren worden beschouwd: Life science & Health (Bio Science Park Leiden), Space technology (ESA Estec), de Greenports en Biobased Economy. Het detailhandelsbeleid draait om het in stand houden van bereikbare en aantrekkelijke winkelgebieden op korte afstand van de consument. Dit vraagt om een regionale detailhandelsstructuur waarin de verschillende aankoopplaatsen in stads- en dorpscentra en op aangewezen clusters voor perifere detailhandel (PDV) elk hun functie kunnen vervullen.

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- (Concept) Actualisatie Kantorenstrategie is opgesteld. Deze is vanaf begin december 2015 voor zienswijzen vrijgegeven.

- De inzet van Holland Rijnland op het gebied van Space loopt via het Holland Space Cluster dat op initiatief van Holland Rijnland is opgericht. Belangrijkste wapenfeiten afgelopen jaar:
  - Doorlopende lobby activiteiten op velerlei niveaus over een goede invulling van de ruimtevaart budgetten die mede door lobby van het Holland Space Cluster sinds eind 2014 structureel hersteld zijn.
  - Op 23 maart is er een SpacePoort gehouden in nieuwoort Den Haag waarbij kamerleden zijn bijgepraat over het belang van de Ruimtevaart en ESA ESTEC (Noordwijk) voor Nederland en de rol die overheid moet spelen om de sector te versterken.
  - In 2015 zijn de studie Aardobservatie 'Aardobservatie geland' en uitvoeringsagenda 'Toepassingen Satellietdata' uitgevoerd. Hiermee is de basis gelegd om de ruimtevaartsector cross-sectoraal te verbinden met andere sectoren zoals de veiligheidssector en de agro sector.
- Aan het programma Holland Rijnland Biobased is uitvoering gegeven langs de lijnen:
  - Op 22 april is de pilot Solar Fuels gestart opgeleverd. Zon energie wordt hierbij omgezet in waterstof. Dit waterstof wordt bijgemengd bij Groen Gas voor shuttle busjes die pendelen tussen de Haagweg en het centrum van Leiden. In de startfase is vanuit het programma Holland Rijnland Biobased meegewerkt om partijen voor dit project bij elkaar te brengen en tot een projectvoorstel te komen.
  - Holland Rijnland participeert in de Biobased Delta Zuid-Holland. Deze stichting heeft mede door steun van Holland Rijnland een subsidie van €300.000 gekregen om samenwerking de komende drie jaar rond het gebied van planteninhoudstoffen te bevorderen waardoor innovatie toepassing in marktrijpe producten versneld kan worden.
  - Het laten uitvoeren van een verkenning van de mogelijkheden om biobased inkoop aan te jagen via duurzame inkoop vanuit de gemeenten, door het organiseren van een bijeenkomst voor gemeenten en gemeenten actief te informeren over de mogelijkheden.
  - Het mede organiseren van business development dag voor het MKB, gericht op biobased economy, op 10 september in Boskoop. Deze dag is georganiseerd in samenwerking met Biobased Delta Zuid-Holland, gemeente Alphen aan den Rijn en de Kamer van Koophandel
  - Samen met de gemeente Leiden laten onderzoeken wat de mogelijkheden van het duurzaam aanbesteden van de bebording voor een fietsknooppunten netwerk (bordjes gemaakt van biobased materiaal). Dit wordt in 2016 aanbesteed
  - Het Kenniscentrum Plantenstoffen heeft op 14 december de Extractenbibliotheek gelanceerd, een belangrijke mijlpaal in de ontwikkeling van inhoudsstoffen in de regio.
- Holland Rijnland heeft de vijfde tranche RIF beschikbaar gesteld. Via het fonds contracteringen sluit GOM overeenkomsten met particulieren over het opruimen van verrommeling (vooral oud glas en bedrijfspanden) en over bollengrondcompensatie. De GOM heeft nog geen RIF geld geïnvesteerd in landschappelijke inpassing of inrichting.
- Op verzoek van de betreffende gemeenten zijn REO-adviezen opgesteld bij grootschalige detailhandelsinitiatieven.
- De regio heeft samen met programmabureau Groene Hart een aanjagende rol vervuld in uitbreiding van het Sloepennetwerk naar buurregio's. De nieuwe geplande initiatieven leiden in 2016 tot een sloepennetwerk van Alkmaar tot Hilversum tot Rotterdam. Ook binnen de regio is uitbreiding voorbereid en deels gerealiseerd. Als uitvloeisel van het Hollandse Utrechts Plassenoverleg zijn de mogelijkheden voor een vaarvignet op de Hollandse Plassen verkend. Voor het onderhoud aan het fietsknooppuntennetwerk is de regio accounthouder. In 2015 is de aanbesteding voor een kwaliteitsverbetering voorbereid.
- Vrijetijdslandschappen is een pilot van ANWB, Holland Rijnland, provincie Zuid-Holland en servicepunt Nationale Landschappen. Vier ondernemers uit pilot Vrijetijdslandschappen hebben een bijdrage uit het RIF Regionaal Groenprogramma ontvangen. De ondernemers hebben een Vereniging Vrijetijdslandschappen opgericht.

Inzet

De volgende activiteiten hebben bijgedragen aan de resultaten in 2015:

- Platformfunctie Economische Zaken: het voeren van secretariaat voor het Portefeuillehouders overleg en het ambtelijk overleg Economische Zaken en deelname aan de Greenporthouse in de Duin- en Bollenstreek.
- Belangenbehartiging in de Zuidvleugel van de regionale economische thema's via reguliere overleg economie Zuidvleugel, inbreng in het EPZ en afstemming met IQ. Het opzetten van een ambtelijke overleg topsectoren in de regio heeft bijgedragen aan meer focus in deze belangenbehartiging.
- Secretariaat Regionaal Economisch Overleg en REO-adviezen bij detailhandelsinitiatieven.
- Onderhouden van de relatie met het bedrijfsleven en zijn vertegenwoordigers, zoals de Kamer van Koophandel, VNO-NCW West en Bedrijfsleven Rijnland.
- Doorontwikkeling Programma Holland Rijnland Biobased 2014
- Participatie in het Holland Space Cluster
- Samenwerking met de Greenport Ontwikkelingsmaatschappij Duin- en Bollenstreek, Stichting Greenport Aalsmeer en de Stichting Greenport regio Boskoop. De deelname van de regio aan Greenport Holland Overheden is uit gefaseerd, resulterend in het uittreden begin 2016. Greenports in Holland Rijnland dragen zelf zorg voor de vertegenwoordiging.
- Beheer, onderhoud en uitbreiding van het sloepennetwerk en beheer en onderhoud van het fietsknooppuntensysteem.
- Platformfunctie Hollandse Plassen: het voeren van het secretariaat van het bestuurlijk en ambtelijk overleg Hollandse Plassen.
- Platformfunctie waterrecreatie Groene hart: via deze lijn wordt gewerkt aan een inventarisatie van aanlegsteigers en medewerking in de uitbreiding van het sloepennetwerk
- Deelname aan pilot Vrijtijdslandschappen Groene Hart West

	Begroting: wat zouden we doen?	a = uitgevoerd b = loopt nog c = niet gedaan d = going concern
	Conform begroting 2015 nv Niet voorzien	
1	Voldoende ruimte blijven bieden aan het bedrijfsleven en daarbij de ruimte duurzaam gebruiken	c=in 2015 werd duidelijk dat dit geen taak meer is Holland Rijnland.
3	Vraag en aanbod op de kantorenmarkt in balans brengen	b
4	Bestaande clusters / topsectoren versterken	b
5	In standhouden van een robuuste detailhandelsstructuur	b
6	Waterrecreatie stimuleren	a, taken zijn in 2015 grotendeels overgedragen
7	Toeristisch aanbod beter beleefbaar maken mede door stimuleren handige routestructuren	b
8	Economische beleidstaken voor de clusters (Duin- en Bollenstreek, Leidse regio en Rijn- en Veen-streek.	b

Tabel 9. Resultaat onderdeel Economische Zaken en Toerisme

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	95.514	222.000	262.000	68.214	193.786
Kosten werkorganisatie	293.683	298.637	298.637	231.327	67.310
Lasten	389.197	520.637	560.637	299.540	261.097
Directe baten	25.417	0	165.000	0	-165.000
Bijdragen gemeenten	375.450	520.637	520.637	520.632	-5
Baten	400.867	520.637	685.637	520.632	-165.005
Saldo baten en lasten	11.670	0	125.000	221.092	96.092
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	11.670	0	125.000	221.092	96.092

Tabel 10. Rekening programmaonderdeel Economische Zaken en Toerisme

In 2015 is een subsidie ontvangen van de provincie van € 165.000 voor kwaliteitsverbetering van het fietsknooppuntensysteem. In overeenstemming met de provincie zal dit project in 2016 gerealiseerd worden. Het provinciaal subsidie is verantwoord op de balans. Ook de directe kosten zijn hierdoor € 165.000 lager dan geraamd.

2.1.5 Onderdeel Natuur en Landschap

Doelstelling van het programma

Holland Rijnland is een aantrekkelijke woonregio met een gevarieerde groene ruimte, waarin het kustgebied, de Bollenstreek, de landgoederen en het Veenweide- en Plassengebied (Groene Hart) bepalend zijn. Het landelijk en open gebied omsluit het verstedelijkte gebied langs de Oude Rijn. Door de verstedelijkingsdruk van de afgelopen decennia dreigt het landschap zijn waarde te verliezen voor de woonomgeving, recreatie en agrarische activiteiten. Een robuuste groenblauwe structuur is essentieel voor de leef kwaliteit en het vestigingsklimaat in Holland Rijnland. Holland Rijnland heeft een unieke eigen identiteit door de synergie tussen stedelijk en landelijk gebied. De regio wil dit samenspel tussen stad en land behouden waar dat kan en versterken waar dat nodig is. Het thema Natuur en Landschap heeft als doel de landschappelijke kwaliteiten in de regio te beschermen en te versterken én de ontwikkeling en uitvoering van de voor de regio belangrijke landschappelijke plannen te bevorderen.

Context

Begin 2010 heeft het Algemeen Bestuur het Regionaal Groenprogramma vastgesteld. Via het Regionaal Investeringsfonds is € 20 miljoen gereserveerd voor de uitvoering van dit programma. Clusters van gemeenten vertalen de doelstellingen van het Regionaal Groenprogramma in deelprogramma's voor hun gebied. Op basis van deze gebiedsprogramma's verleent Holland Rijnland cofinanciering uit het Regionaal Investeringsfonds. In 2014 is gewerkt aan de programma's voor de derde tranche. De uitvoering van het Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek afgerond. De eindevaluatie is in 2015 aangeboden aan het Algemeen Bestuur. Holland Rijnland ondersteunt de gemeenten bij de uitvoering van het Landschapsontwikkelingsplannen (LOP) Rijn- en Veenstreek en Duin, Horst en Weide. Gemeenten hebben tot 2016 budget gereserveerd voor de uitvoering. Het Algemeen Bestuur heeft in juni 2014 besloten om de reservering van € 100.000 vrij te maken voor het Gebiedsfonds Holland Rijnland.

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Twaalf groenprojecten met cofinanciering vanuit het Regionaal Groenprogramma zijn afgerond, tien projecten zijn ook administratief afgehandeld. Wijzigingen zijn doorgevoerd in twee uitvoeringsovereenkomsten. Het Dagelijks Bestuur heeft 3 uitvoeringsovereenkomsten 2014-2018 vastgesteld met clusters van gemeenten.
- De eindevaluatie van de uitvoering van het Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek is afgerond en vastgesteld in het Algemeen Bestuur van juli 2015.
- Ondersteuning van de uitvoering Landschapsontwikkelingsplan (LOP) Rijn- en Veenstreek. De gemeenten zijn bezig het werkingsgebied van het LOP uit te breiden met Boskoop, dat na de herindeling onderdeel van Alphen aan den Rijn is geworden en om een volgend uitvoeringsprogramma 2015-2018 vast te stellen. Holland Rijnland heeft in principe een cofinanciering beschikbaar gesteld. Deze middelen zijn afkomstig van het vroegere Rijnstreekberaad.
- In de clusters Rijn- en Veenstreek en Duin- en Bollenstreek is ondersteuning verleend voor het opstellen van een gebiedsdocument om provinciale financiering 2015-2019 binnen te halen.
- De Stichting Landschapsfonds Holland Rijnland is opgericht. De Samenwerkingsovereenkomst van provincie, Holland Rijnland en Landschapsfonds is getekend. Holland Rijnland heeft de eerder gereserveerde € 100.000 gestort. Het wandelrouten netwerk Duin- en Bollenstreek is uitgebreid naar de gemeenten Oegstgeest en Katwijk.
- Deelname plaatselijke LEADER-groep. De Lokale Ontwikkelingsstrategie (LOS) is opgesteld in samenspraak met gemeenten en maatschappelijk veld. De LOS is goedgekeurd door Landelijke Selectie Commissie LEADER en vastgesteld door GS Zuid-Holland. Het LEADER-gebied beslaat heel Holland Rijnland. Alle gemeenten en de regio hebben een intentieverklaring cofinanciering getekend. Het Dagelijks Bestuur heeft besloten om penvoerder te zijn voor de Plaatselijke Groep LEADER.
- Het project Mijn Groen-Ons Groen is afgerond met een speciale thema-uitgave ROMagazine. Blijvende resultaten zijn o.a. de inspanningen voor het Bijenlandschap en de ecologische inrichting van het bedrijventerrein Groote Polder en Natuurbelevingstuin de Bult (alle ook met een RIF bijdrage). Afstemming ruimte, water en milieu met het Hoogheemraadschap van Rijnland.

	Begroting: wat zouden we doen?	a = uitgevoerd b = loopt nog c = niet gedaan d = going concern
	Conform begroting 2015 Nv niet voorzien	
1	Financieren groenprojecten en stimuleren realisatie; Uitvoeringsactiviteiten Groenprogramma, afronden Landschapsbeleidsplan Duin- en Bollenstreek en ondersteuning LOP Rijn- en Veenstreek en Duin Horst Weide., afronden Zuidvleugel Zichtbaar Groener overeenkomst	b/a
2	Regionale belangen borgen in nationaal en provinciaal beleid; onder meer stimuleren en ondersteunen afsluiten gebiedsdeals van clusters met de provincie, opstellen Lokale Ontwikkelingsstrategie LEADER 2015-2021, overleg met provincie Noord-Holland gezamenlijk met provincie Zuid-Holland	d/a
3	Meedenken bij innovatie landschapsontwikkelingen, o.m. oprichten Stichting Landschapsfonds Holland Rijnland, Mijn Groen-Ons Groen	b/a

Tabel 11. Resultaat onderdeel Natuur en Landschap

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	106.593	37.500	52.973	135.900	-82.927
Kosten werkorganisatie	225.036	146.586	146.586	157.354	-10.768
Lasten	331.629	184.086	199.559	293.254	-93.695
Directe baten	3.813	0	22.973	49.369	26.396
Bijdragen gemeenten	302.640	184.086	184.086	184.092	6
Baten	306.453	184.086	207.059	233.461	26.402
Saldo baten en lasten	-25.176	0	7.500	-59.793	-67.293
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	100.000	100.000
Saldo reserveringen	0	0	0	100.000	100.000
Resultaat	-25.176	0	7.500	40.207	32.707

Tabel 12. Rekening programmaonderdeel Natuur en Landschap

In 2014 is de reserve Gebiedsfonds groenblauwe diensten vrijgegeven voor de oprichting van de Stichting Landschapsfonds Zuid-Holland. De onttrekking uit deze reserve en de bijdrage waren geraamd in de begroting 2014. De oprichting, de betaling van de bijdrage en de onttrekking uit de reserve vonden echter pas in 2015 plaats. Dit verklaart de overschrijding van de directe kosten en de onttrekkingen uit de reserves.

2.1.6 Onderdeel Verkeer en Vervoer

Doelstelling

Door de regio Holland Rijnland samenwerkende gemeenten wordt veel belang gehecht aan het optimaliseren van de mobiliteit en de bereikbaarheid van de regio.

Het programma Verkeer en Vervoer van Holland Rijnland heeft tot doel met en voor de gemeenten een gemeenschappelijk regionaal verkeers- en vervoersbeleid te ontwerpen en de uitvoering ervan te waarborgen. Dit beleid is gericht op het:

- optimaliseren van de bereikbaarheid met openbaar vervoer, fiets en auto;
- verminderen van het aantal verkeersslachtoffers;
- het bevorderen van het gebruik van alternatieve vervoerswijzen.

Bij de uitvoering van maatregelen is het van belang om milieubelasting en aantasting van landschappelijke waarden, als gevolg van aanleg of uitbreiding van infrastructuur, zoveel mogelijk te voorkomen dan wel te compenseren of te verlichten.

Context

Verkeer- en vervoersbewegingen storen zich niet aan gemeentegrenzen. De meeste reizigers leggen een afstand tussen de vijf en dertig kilometer per verplaatsing af en passeren daarmee automatisch één of meer gemeentegrenzen. Samenwerking tussen gemeenten is daarom een essentiële voorwaarde om de bereikbaarheid te verbeteren. De samenwerking in Holland Rijnland heeft op de volgende vlakken toegevoegde waarde:

- Door een afgestemd maatregelenpakket en een investeringsstrategie worden sneller inhoudelijke doelstellingen bereikt en is het beleid effectiever.
- Gezamenlijk kun je de middelen efficiënter benutten, bijvoorbeeld bij de inhuur van personeel voor verkeerseducatie en één beheersorganisatie voor Collectief Vraagafhankelijk Vervoer (CVV). In verband met de steeds oplopende kosten is in 2013 in het kader van de drie

decentralisaties in het sociaal domein een onderzoek gestart naar mogelijke efficiency maatregelen in het doelgroepenvervoer in brede zin. Ook de eventuele inzet van het Openbaar Vervoer is hierbij betrokken. Met de verdere uitwerking van deze maatregelen is in 2015 een vervolg aan dit onderzoek gegeven. De gegevens over vervoerstromen zijn geactualiseerd en met partijen die met deze vormen van vervoer te maken hebben zijn persoonlijke gesprekken gevoerd. Hierdoor is een forse verdiepingsslag ten opzichte van de 1^e fase gemaakt. In het portefeuillehouders overleg van februari/maart zullen aanbevelingen voor de toekomst van het vervoer worden behandeld.

- Middelen en wettelijke kaders voor verkeer en vervoer zijn grotendeels afkomstig van Rijk en/of provincie. Samenwerkende gemeenten staan sterker bij provincie en Rijk in de lobby voor extra geld voor maatregelen of wetgeving.

Bij de werkzaamheden van Holland Rijnland hoort ook het behartigen van belangen en lobbyen bij andere overheden, het voorbereiden en uitwerken van ambtelijke overleggen en het bestuurlijk overleg in het Portefeuillehouders overleg Verkeer en Vervoer, het beantwoorden van bestuurlijke vragen en de vertegenwoordiging van Holland Rijnland in diverse overleggen (zoals het Provinciaal Verkeer- en Vervoerberaad, Rijnland Route, HOV-net Zuid-Holland Noord, Duinpolderweg, stuurgroep concessie Zuid-Holland Noord en Stedenbaan) en het verbreden van de financiële basis om verkeer- en vervoerprojecten te realiseren.

Subonderdelen

Op basis van de doelstelling zijn de volgende deelprogramma's voor Verkeer en Vervoer geformuleerd:

- Bereikbaarheid.
- Verkeersveiligheid.

Bereikbaarheid

Doelstelling

Ontwikkelen van haalbaar beleid en uitvoerbare maatregelen voor weg, openbaar vervoer en fiets om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren om de ruimtelijke-economische ontwikkeling (Greenports, BioScience, stedelijke ontwikkeling) van de regio te faciliteren. Hierbij gaat het zowel om de interne bereikbaarheid (gemeenten onderling) als de externe bereikbaarheid (van en naar de regio). Bij de uitvoering van maatregelen worden milieubelasting en aantasting van landschappelijke waarden, als gevolg van aanleg of uitbreiding van infrastructuur, zoveel mogelijk voorkomen.

Context

De Greenports in het noordelijk deel van Zuid-Holland zijn de afgelopen jaren sterk gegroeid en krijgen door (toekomstige) herstructurering een duidelijk profiel. Het omliggend provinciale wegennet is echter niet meegegroeid. Veelal vindt de ontsluiting naar de grotere provinciale wegen plaats via N-wegen die dwars door kleine kernen lopen. Hier is veelal sprake van verkeersonveiligheid en barrièrewerking en vindt congestie plaats doordat gebruik moet worden gemaakt van verouderde bruggen.

De mobiliteit groeit steeds verder. Ook in deze regio is de toename van het autoverkeer goed merkbaar en worden wegen, bussen en treinen in de spits steeds voller. Het kost steeds meer tijd om de regio in te komen of er vandaan te gaan. De regio ontbeert adequate verbindingen om de Greenports, BioScience en overige ontwikkelingen te ontsluiten op de A44, A4 en A12 en op de Mainports (Schiphol en de haven van Rotterdam).

Resultaten

In 2015 zijn de volgende resultaten geboekt die bijdragen aan de doelstelling:

- Programmamanagement Verkeer en Vervoer via sturing op de concrete uitvoeringsprogramma's (auto, OV en fiets).

- Programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek; het Algemeen Bestuur heeft op 29 juni 2011 het programmaplan Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek vastgesteld, met daarin een indicatieve verdeling van middelen die in het Regionaal Investeringsfonds worden gespaard. In 2015 is verder gewerkt aan de uitvoeringen hier van. In 2015 is gestart met de realisatie van het herinrichten van het kruispunt bij de Nagelbrug.
- Duinpolderweg: naar aanleiding van vier inspraakreacties bij Provinciale Staten van Zuid-Holland is er discussie ontstaan die geresulteerd heeft in het inlassen van een 'tussenstap'. Inzet van de toezegging en de tussenstap is om de probleemanalyse scherp te formuleren. Oorspronkelijk was deze actie om nut en noodzaak scherp te formuleren voorzien in het MER. Daarnaast is in 2015 de zogenoemde Spoorvariant uitgewerkt. Deze variant is ontwikkeld omdat voorzien werd dat de reeds bekende varianten wellicht moeilijk vergunbaar zouden zijn door de PAS (Programmatische Aanpak Stikstof). Hillegom heeft een zienswijze ingediend met een 'geknipte' variant met doortrekken van de N207 van de N208 naar de N206 en het doortrekken van de Nieuwe Bennebroekerweg naar de N208.
- Rijnland Route: Provinciale Staten van Zuid – Holland hebben op 10 december 2014 ingestemd met het Provinciaal Inpassingsplan. De zitting van de Raad van State over het Provinciaal Inpassingsplan en de 2 tracébesluiten (A4 en A44) vond plaats op 1 en 2 oktober 2015. Op 7 december 2015 is de marktbenadering voor het eerste deel van de Rijnland Route (het boortunneltracé, de A4 en A44, de knooppunten Hofvliet en Ommedijk en de aansluiting Leiden-West) gestart. De gunning wordt eind 2016 voorzien. Het is op dit moment moeilijk te voorspellen wanneer zichtbaar zullen starten, maar de huidige verwachting is dat de eerste werkzaamheden voor de aanleg van de Rijnland Route niet voor de eerste helft van 2017 zullen starten. Dat komt doordat aannemers het Tracébesluit moeten omzetten naar een bouwontwerp. Oplevering wordt voorzien in 2022.
- Monitoren voortgang van projecten uit het uitvoeringsprogramma van het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan (UP RVVP). De uitvoeringsprogramma's Openbaar Vervoer en Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek evenals het Uitvoeringsprogramma Fiets zijn aan het UP RVVP toegevoegd. Met projectformulieren en het projectenoverzicht ("stoplichtennotitie") is in het Portefeuillehouders overleg Verkeer en Vervoer verslag gedaan van de voortgang van de projecten. De projectformulieren worden jaarlijks geactualiseerd. De stoplichtennotitie wordt op verzoek van het portefeuillehouders overleg nog één keer per jaar voorzien van de meest actuele informatie.
- HOV: verschillende HOV-corridors zijn verder uitgewerkt door provincie, Holland Rijnland en de gemeenten. Belangrijkste mijlpaal is de ingebruikname van de eerste R-net corridor Zoetermeer – Leiden Centraal. (lijn 400). Uit cijfers over het eerste dienstregeling jaar kan worden geconcludeerd dat deze R-net lijn een groot succes is. Voor de HOV corridor Noordwijk – Schiphol zijn de voorbereidingen voor realisatie van maatregelen gestart.
- In 2015 is de tweede fase van het onderzoek van samenwerking in het doelgroepenvervoer van start gegaan. Ook het CVV systeem binnen Holland Rijnland, de Regiotaxi, maakt hier onderdeel van uit. Verder gaat het om leerlingen-, AWBZ-, Jeugd- en SW vervoer. Begin 2016 worden verdergaande aanbevelingen t.a.v. maatregelen verwacht. Ook de dunne (slechter bezette) lijnen binnen het Openbaar Vervoer worden in overleg met de provincie bij dit onderzoek betrokken. Binnen het OV is steeds meer sprake van een verbeterde toegankelijkheid. Het betreft hier de toegankelijkheid van bussen en aangepaste die in en uitstappen voor mensen met een beperking vergemakkelijken.
- Voor de Corridor N207 is de verkenning afgerond en is vastgesteld welke varianten worden meegenomen in de planfase. Deze planstudie met daarbij een milieueffectrapportage loopt (MER).
- Regionale Verkeer en Milieukaart; de actualisatie van de RVMK loopt al enige tijd. Oplevering van het verkeersdeel van de uitgebreide (Rijnstreekgemeenten) en geactualiseerde RVMK heeft medio 2014 plaatsgevonden. Het milieudeel zal begin 2015 geharmoniseerd en

geactualiseerd zijn. De bouw en afronding van het verkeersmodel neemt meer tijd in beslag dan oorspronkelijk geprognosticeerd. Bij de daadwerkelijke vaststelling begin 2015 wordt ook een evaluatie op het gelopen proces bijgevoegd. Op basis hiervan wordt bekeken welke verbeterpunten hierop kunnen worden doorgevoerd en waar het beste de verantwoordelijkheid voor dit product kan worden gelegd.

- Provinciale Subsidieregeling Mobiliteit (voorheen Brede Doeluitkering); Jaarlijks stelt de provincie de regio in de gelegenheid om subsidieaanvragen in te dienen voor regionale en lokale infrastructurele projecten. De regionale projecten moeten deel uitmaken van het uitvoeringsprogramma van het Regionaal Verkeer- en Vervoersplan. Doel van deze subsidieregelingen is de uitvoering te stimuleren. De aanvragen van de gemeenten worden getoetst aan de provinciale en regionale voorwaarden en in een voorstel verwerkt, dat wordt ingediend bij de provincie.
- Met ingang van het subsidiejaar 2014 stelt de provincie één bedrag beschikbaar voor projecten Duurzaam Veilig en voor bovenlokale projecten. Regio's kunnen kiezen wat voor soort projecten zij indienen voor het beschikbare bedrag. De BDU regeling is met ingang van 2015 van Rijkswegge gewijzigd. De beschikbare middelen worden met ingang van 2016 in het provinciefonds gestort. Voor 2016 hebben gemeenten nog aanvragen voor projecten in kunnen dienen. De regio is daar ook voor dat subsidiejaar weer als tussenpersoon opgetreden. De provincie heeft aangekondigd dat de regeling en werkwijze met ingang van 2017 zal wijzigen. Hoe deze gewijzigde vorm er uit zal gaan zien is nog onbekend.
- Regionaal Verkeer- en Vervoerplan; in dit kader hebben gemeenten diverse projecten uitgevoerd. Om de stand van zaken van verschillende verkeer- en vervoerprojecten te monitoren is ook in 2015 de voortgangsrapportage weer gecontinueerd. Deze rapportage is gebaseerd op de projectenlijst van het in 2012 geactualiseerde uitvoeringsprogramma van het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan. Er staan nu ook projecten op waarvoor het trekkerschap bij gemeenten of andere partijen ligt, maar die wel van regionaal belang worden geacht. Het geactualiseerde voortgangsoverzicht (de projectbladen) wordt aan het Portefeuillehouders overleg aangeboden. Onderdeel van het Uitvoeringprogramma van het Verkeer en Vervoerplan vormen de Uitvoeringsprogramma's OV-visie, Fiets en het Programma Ontsluiting Greenport.
- Bus concessie Zuid-Holland Noord; De regio heeft actief geparticipeerd in het aanbestedingstraject voor de bus concessie Zuid-Holland Noord 2012 – 2020. Resultaat hiervan is dat ondanks bezuinigingen het huidige OV-niveau gehandhaafd blijft. In 2015 is bekend geworden dat de bij aanvang van de concessie gerealiseerde busverbinding met Langeraar (gemeente Nieuwkoop) door tegenvallend gebruik als vaste buslijn komt te vervallen. Hiervoor in de plaats zal een buurtbus worden ingesteld. De regio wordt jaarlijks nauw betrokken bij de jaarlijkse inbreng voor de dienstregeling van het volgende jaar. Ook in de verantwoordelijke stuurgroep participeert Holland Rijnland.

Inzet

Om deze resultaten te behalen waren in 2015 onder andere de volgende activiteiten nodig:

- Platformfunctie: het voeren van een secretariaat voor het Portefeuillehouders overleg en het Ambtelijke Overleg Verkeer en Vervoer.
- Belangenbehartiging en beleidsadvisering over nota's en rapporten van onder andere Rijk en provincie.
- Het uitvoeren van het uitvoeringsprogramma van het Regionaal Verkeer- en Vervoerplan, uitvoeringsprogramma OV, uitvoering programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek en de jaarlijkse projectenlijst van de Provinciale Subsidieregeling Mobiliteit (circa 2,2 miljoen euro).
- Beheer en uitvoering van de CVV/Regiotaxi Holland Rijnland), regulier overleg met de vervoerder en belangenorganisaties en besluitvorming rond de jaarlijkse tarievenvoorstellen, contacten provincie en gemeenten.
- Actualisering van de Regionale Verkeersmilieukaart.

- Een actieve bijdrage leveren in diverse projectgroepen ten behoeve van de uitvoering van verkenningen en planstudies.

Verkeersveiligheid

Doelstelling

Een permanente verbetering van de verkeersveiligheid, via een regionaal programma gericht op gedragsbeïnvloeding van verkeersdeelnemers in alle leeftijdsgroepen.

Context

Verkeersveiligheidsbeleid is gericht op kwetsbare groepen als bromfietzers, fietsers en voetgangers. Door educatieve projecten en het verbeteren van de infrastructuur moet de verkeersveiligheid verbeteren. Ook handhaving speelt hierbij een rol. Het Verkeersveiligheidsproject Holland Rijnland heeft als belangrijkste taak activiteiten op dit terrein te faciliteren en uit te voeren. Uit efficiency- en kwaliteitsoverwegingen worden veel projecten in dit kader regionaal uitgevoerd. Een voorbeeld hiervan is de regionale verkeersleerkracht, die een groot deel van de basisscholen in de regio bereikt. Dit hoeft iedere gemeente niet zelf te organiseren. Ook is door de samenwerking beter aan te sluiten op de landelijke en provinciale kaders en ontwikkelingen en efficiënt gebruik te maken van ervaringen in andere Zuid-Hollandse regio's. De regio onderhoudt hiervoor de contacten en initieert waar nodig onderlinge afstemming. In het kader van de subsidieregeling BDU, onderdeel gedragsbeïnvloeding, wordt subsidie verstrekt aan regionale initiatieven. Voorwaarde voor deze subsidie is een regionale aanpak op basis van een regionaal vastgesteld meerjarenplan. Het in 2015 vigerende meerjarenplan was het Actieprogramma Verkeersveiligheid 2014-2016.

Resultaten

Resultaten zijn, dat in 2015 uitvoering is gegeven aan de projectonderdelen uit het Actieprogramma 2014-2016:

- In het kader van Voorlichting en Handhaving zijn vijf maal de campagneborden langs de wegen gewisseld met de landelijke verkeersveiligheidscampagnes, zoals BOB en Snelheid. In de eerste helft van 2015 is er een vervolg gegeven op de succesvolle campagne "BOB in de sportkantine" uit 2012 en 2013. In november 2015 vond de campagne fietsverlichting plaats. Het aantal rijwielhandelaren dat deel heeft genomen aan de campagne fietsverlichting is in 2015 behoorlijk uitgebreid. Mede omdat in de Leidse Regio en de Bollenstreek de gemeenten ook actief zijn geworden.
- Het project "Jongleren", verkeerseducatie voor 0- tot 4-jarigen, is in 2015 op 23 peuterspeelzalen en kinderdagverblijven uitgevoerd, evenredig verdeeld over de 14 gemeenten. Er zijn 146 lagere scholen die deelnemen of hebben deelgenomen aan het project "SchoolOpSeef"/Verkeersleerkracht. Het programma Totally Traffic voor het voortgezet onderwijs draait op 21 deelnemende scholen, met diverse lesmodules verkeer voor het voortgezet onderwijs. Alle scholen kwalificeren het programma als goed doordacht. Voor een structurele inbedding worden contracten afgesloten tussen gemeente, school en Holland Rijnland. Tot op heden is met 12 scholen al een contract afgesloten.
- Bij de start van het schooljaar is in zes gemeenten de Campagne "De scholen zijn weer begonnen uitgevoerd".
- In het kader van Beginnende Bestuurders zijn in Noordwijkerhout, Alphen aan den Rijn en Leiderdorp praktijkdagen voor jonge autorijders georganiseerd.
- In het kader van Ouderen zijn in Katwijk en Alphen aan den Rijn BROEM-cursussen gegeven, in Katwijk en Hillegom scootmobiel cursussen en in Noordwijkerhout, Teylingen, Katwijk, Noordwijk, Leiderdorp, Lisse en Alphen aan den Rijn opriscursussen verkeertheorie voor senioren.
- In diverse gemeenten is integraal de verbetering van de verkeersveiligheid van schoolomgevingen aangepakt. Hierbij werd door Holland Rijnland ondersteuning aangeboden.

- De aanvraag en afhandeling van de BDU-subsidiëring voor lokale verkeersveiligheidsprojecten is verzorgd.

Begroting g: wat zouden we doen?		a = uitgevoerd b = loopt nog c = niet gedaan d = going concern
1	Conform begroting 2015 nv Niet voorzien	
1	Uitvoering projecten Uitvoeringsprogramma RVVP.	b
2	Uitvoeren projecten Dynamisch Verkeersmanagement.	a/b
3	Regionaal Investeringsfonds; o.a. besluit toekenning middelen uit het RIF aan Nagelbrug.	b/a
4	Actualiseren Regionale Verkeers- en Milieukaart.	a
5	Ondersteunen uitvoering Collectief Vraagafhankelijk Vervoer.	d
6	Uitvoeren van de projecten uit jaarschijf 2015 van het Actieprogramma Verkeersveiligheid	a
7	Uitvoeren projecten Uitvoeringsprogramma OV-visie.	b
8	Rijnlandroute, programma Ontsluiting Greenport Duin- en Bollenstreek (o.a. Duinpolderweg), corridor N207, aansluiting N11	b
9	HOV-net Zuid-Holland Noord, incl. implementatie R-net	b
10	Coördinatie Brede Doel Uitkering	d
11	Uitvoeringsprogramma Fiets	B
nv	Lobby naar provincie, rijk en Tweede Kamer voor dubbel spoor Utrecht-Leiden.	b

Tabel 13. Resultaat onderdeel Verkeer en vervoer

	Jaarrekening 2014	Begroting 2015	Begroting 2015 na wijziging	Jaarrekening 2015	Vershil jaarrekening- begroting na wijziging
Directe personeelskosten	0	0	0	0	0
Directe kosten	1.278.570	1.079.033	1.235.871	1.164.058	71.813
Kosten werkorganisatie	327.909	462.641	462.641	252.448	210.194
Lasten	1.606.479	1.541.674	1.698.512	1.416.505	282.007
Directe baten	1.078.848	842.585	1.044.464	992.293	-52.171
Bijdragen gemeenten	799.100	699.089	699.089	699.096	7
Baten	1.877.948	1.541.674	1.743.553	1.691.389	-52.164
Saldo baten en lasten	271.469	0	45.041	274.884	229.843
Stortingen in reserves	0	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	0	0	0	0	0
Resultaat	271.469	0	45.041	274.884	229.843

Tabel 14. Rekening programmaonderdeel Verkeer en Vervoer

Er zijn geen directe kosten geweest voor OV bereikbaarheid (€ 45.000 geraamd) en Stedenbaan+ (€ 30.000).

Voor projecten verkeersveiligheid werd € 25.000 minder subsidie ontvangen dan geraamd. Voor CVV / Regiotaxi was dat € 27.000.